

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της έκθεσης «Τάσος Μαντζαβίνος: εγώ και ο δράκος», που φιλοξενήθηκε στο Μουσείο Μπενάκη / Πινακοθήκη Γκίκα, από τις 6 Νοεμβρίου 2019 μέχρι τις 4 Ιανουαρίου 2020

ΕΚΔΟΣΗ

Επιμέλεια
Γιώργος Μυλωνάς

Κείμενα
Διονύσης Καψάλης
Γιώργης Μαγγίνης
Γιώργος Βογιατζόγλου
Χρίστος Χριστοφής
Γιώργος Μυλωνάς
Γιάννης Κοντός

Φωτογράφιση έργων
Γιάννης Μαρμάρας

Σχεδιασμός και καλλιτεχνική επιμέλεια
Μιχάλης Τωμαδάκης

Εκτύπωση
Γ. Κωστόπουλος Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Βιβλιοδεσία
Libro d'oro

ISBN: 978-960-476-254-5
ISBN: 978-618-XXXXXXX

© έκδοσης 2019 Μουσείο Μπενάκη – Πινακοθήκη Γ. Βογιατζόγλου
© έργων Τάσος Μαντζαβίνος – Πινακοθήκη Γ. Βογιατζόγλου
© κειμένων οι συγγραφείς

Μουσείο Μπενάκη
Κουμπάρη 1, 106 74 Αθήνα
Τ. 210 3671000
www.benaki.gr

Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου,
Ελ. Βενιζέλου 63, Νέα Ιωνία, 14231 Αττική
Τ. 210 2710472
www.vogiatzogloucollection.gr

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση, αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή των κειμένων ή της εικονογράφησης του βιβλίου χωρίς την έγγραφη άδεια των εκδοτών.

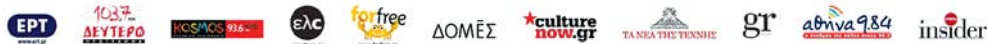
Με την υποστήριξη Vogiatzoglou Architects & Engineers.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΜΟΝΙΜΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΤΑΣΟΣ ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ ΕΓΩ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ

Επιμέλεια
Γιώργος Μυλωνάς

ΟΝΟΜΟΝΟΜΙΑ
ΔΕΛΦΟΣ

2019
4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

AM
ε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

11

Διονύσης Καψάλης

Παραβολή

13

Γιώργης Μαγγίνης

Χαιρετισμός

17

Γιώργος Βογιατζόγλου

Χαιρετισμός

19

Χρίστος Χριστοφής

Ο δράκος: Απειλή ή προστάτης του ζωγράφου;

27

Γιώργος Μυλωνάς

Απολογία του Δράκου

43

Τάσος Μαντζαβίνος

Εργόχειρα 2007 – 2019

97

Γιάννης Κοντός

Μιλάει ο δράκος στον Άγιο Γεώργιο

ΠΑΡΑΒΟΛΗ

Μιά μουσική διασχίζει τὸ κενό,
φεύγουν τὰ χρόνια, φεύγουν τρομαγμένα,
και πάλι αὐτὴ τὴν ἀνοιξὴ γερνῶ,
ἡ μέρα αὐτὴ δὲν καίγεται γιὰ μένα.

Ἔμεινε στὸ μανίκι λίγη στάχτη,
ἀπὸ τσιγάρο πὲς ἡ πυρκαγιά,
και στὴ σιωπὴ γυρίζει σὰν ἀδράχτι
μιὰ ἱστορία γιὰ παρηγοριά

μὲ ἰππότες, δράκους, δέσποινες και κάστρα,
τὸ νῆμα ἑνὸς κόσμου ἀλλοτινοῦ,
κι ἓνα παιδὶ ποὺ τὸ τρομάζουν τ' ἄστρα
τὸν Ἄι Γιώργη κλώθει μὲ τὸ νοῦ.

Μιά μουσική μὲ διαπερνᾶ σὰν λόγχη,
μιᾶς νεκρικῆς πομπῆς ἓνας ρυθμὸς,
κι ἀκούγεται σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ κόγχη
τοῦ ζώου ποὺ σφαδάζει ὁ βρυχηθμὸς.

Του Διονύση Καψάλη, ειδικά γραμμένο
για τον «Δράκο» του Τ. Μαντζαβίνου.

«Βρε παιδιά, πάει να σπάσει ετούτος
ο τζιτζίκας που 'χω μες στο μυαλό μου,
να κάνει μπαμ. Γιατί καλά και σώνει θέλει
να φάει εμένα ο φίδης»

Ευγένιος Σπαθάρης,
Ο Μέγας Αλέξανδρος και το Καταραμένο Φίδι

Υπάρχει κάτι αμφιλεγόμενο στους δυσοίωνους συριγμούς του «φίδη» που με ζέση κυνηγά τον Καραγκιόζη για να τον φάει. Τη μια στιγμή στέκεται απέναντί του, την επόμενη τον απειλεί πως θα κατασπαράξει τον κόσμο του – τον γάιδαρο, τους φίλους του, τον ίδιο. Τελικά το θεριό σκοτώνεται από τον ήρωα Αλέξανδρο. Από την κοιλιά του ο συμπαθής (αλλά καθόλου ηρωικός) πρωταγωνιστής θα ανασύρει τον διαμελισμένο γάιδαρό του και θα τον συναρμολογήσει με σάλιο. Πάνω στο κουφάρι του «φίδη» θα διεκδικήσει από τον πασά την ελευθερία των φυλακισμένων χριστιανών. Ίσως η επιλεκτική πείνα του «φίδη» μαρτυράει πως δεν ήταν ένα θεριό στην σπηλιά αλλά το «ένθεν θηρίο» του Καραγκιόζη, διπλωμένο μέσα στην αέναα αδειανή κοιλιά του. Τρομακτικός και ταυτόχρονα λυτρωτικός, ο «φίδης» δίνει και παίρνει από τον Καραγκιόζη τις χρωματιστές του σκιές και τα όνειρά του. Ένας τέτοιος «φίδης», ένας «ένθεν δράκος», στοιχειώνει και ταυτίζεται με τον Τάσο Μαντζαβίνο σε έργα που μοιάζει να βγαίνουν από τα σωθικά, αδρά, έμπλεα χρωμάτων, παλλόμενα με την ένταση του προπατορικού καθρεφτίσματος στο υλικό της τέχνης: κομμάτια από

Οιδίπους και Σφίγγα – Δράκος
Ακρυλικά σε καμβά
70 x 50 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

λαμαρίνα, πολυκαιρισμένα ξύλα, βασικά χρώματα. Η πορεία που ορίζουν είναι προς τα έσω, στην ράχη ενός δράκου-μύστη που φιδουγρίζει στην φαντασία. Ο δράκος ελλοχεύει στο σκοτάδι της συνείδησης και αποκαλύπτει το ανείπωτο, το δυσνόητο – όπως κοντολογίς και η τέχνη. Μήπως λοιπόν θα έπρεπε να ονομάζεται η έκθεση «Τάσος Μαντζαβίνος: Εγώ [και] ο Δράκος»;

Εκ μέρους της Διοικητικής Επιτροπής του Μουσείου Μπενάκη θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καλλιτέχνη για την παρουσίαση της έκθεσης αυτής στο Μουσείο Μπενάκη / Πινακοθήκη Γκίκα – τούτος είναι πράγματι ο φυσικός χώρος των έργων του. Στις αίθουσες της Πινακοθήκης Γκίκα συγκεντρώθηκε από τον Άγγελο Δεληβορριά η δημιουργία του ελληνικού εικοστού αιώνα, εύφορο χώμα όπου το έργο του Τάσου Μαντζαβίνου είναι ριζωμένο. Προς αυτή την δημιουργία η έκθεση αποτελεί ευγενές αντίδωρο. Θα ήθελα ακόμα να ευχαριστήσω τον ιδρυτή και τους εργαζομένους της Πινακοθήκης Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου για την συνδιοργάνωση της έκθεσης. Η συμπόρευση με έναν αδελφό οργανισμό για ένα καλλιτεχνικό γεγονός αποτελεί ευτυχή καρπό της εξωστρέφειας και του πνεύματος διαλόγου, δύο από τις αρχές που διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του Μουσείου Μπενάκη εδώ και δεκαετίες. Συγχαρητήρια αξίζουν τέλος στον επιμελητή Γιώργο Μυλωνά καθώς και σε όλους τους συντελεστές ενός τόσο εμπλουτιστικού ταξιδιού στον έσω κόσμο ενός καλλιτέχνη.

Γιώργης Μαγγίνης
Επιστημονικός Διευθυντής
Μουσείο Μπενάκη

Η Άνοιξις
Λάδι σε καμβά
30 x 40 εκ.
2002
Συλλογή καλλιτέχνη

Ο δράκος που φονεύεται

Ακρυλικά σε καμβά
150 x 150 εκ.
2014-15
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 1.981

Το έργο του Τάσου Μαντζαβίνου και οι ήρωές του φέρνουν στο μυαλό μου ευχάριστες μνήμες από τα παιδικά μου χρόνια. Κατασκευές που μοιάζουν με παιχνίδια, τα καράβια του, το φιδάκι, ο δράκος, ο караγκιόζης. Θυμάμαι τον πατέρα μου, που μας μάζευε και τα τρία παιδιά για να μας παίξει караγκιόζη. Στιγμές αλησμόνητες, γέλια ατέλειωτα.

Η πρώτη μου ουσιαστική επαφή, μερικά χρόνια πριν, με το έργο του Μαντζαβίνου, οι συχνές επισκέψεις στο εργαστήριό του, τον μαγικό κόσμο του ζωγράφου, με έκανε να νιώθω πάλι παιδί.

Εκτιμώ ιδιαίτερα τον Τάσο Μαντζαβίνο και θαυμάζω το έργο του! Ασφαλώς, το έργο του ζωγράφου ούτε είναι παιχνίδια ούτε απευθύνεται σε παιδιά. Το αντίθετο: χρησιμοποιώντας υλικά της παιδικής φαντασίας ρίχνει φως στα βιώματα και τα υπόγεια ρεύματα της υπαρξιακής μας αγωνίας, της δυσκολίας μας να επικοινωνήσουμε ελεύθερα και σε βάθος.

Η ιδέα της έκθεσης «Εγώ και ο Δράκος» στην Πινακοθήκη Γκίκα με ενθουσίασε και με χαρά δέχτηκα την πρόταση να συνεισφέρω στην πραγματοποίησή της. Το Μουσείο Μπενάκη, δεκαετίες τώρα, διατηρεί τον ελληνικό πολιτισμό ζωντανό, με τις πολύτιμες και υψηλού επιπέδου εκδηλώσεις και δραστηριότητές του και είναι μεγάλη τιμή για μένα που συμβάλω σε αυτή την προσπάθεια.

Γιώργος Βογιατζόγλου
Αρχιτέκτων

Ο ζωγράφος και 22 φτερωτοί δράκοι
 Λάδι σε καμβά
 45 x 55 εκ.
 1999-2000
 Συλλογή Χ. Χριστοφή

Ο δράκος: Απειλή ή προστάτης του ζωγράφου;

Ο ζωγράφος απέναντι στην ομορφιά
 γίνεται δράκος
 και θέλει να την καταβροχθίσει!

T. Μαντζαβίνος

Όσα χρόνια γνωρίζω τον Τάσο Μαντζαβίνο, γνωρίζω και τους δράκους του. Εμφανίστηκαν στα έργα του πολύ νωρίς με διαφορετική μορφή και ρόλους. Στο εργαστήριό του τους βρίσκεις παντού. Κρεμασμένους από το ταβάνι, ψηλά σε τοίχους, μέσα και πάνω σε βιτρίνες, κρυμμένους ανάμεσα στις ζωγραφιές του, στα σχέδια του, βαθιά στο μυαλό του. Τρομακτικά ερπετά, με δυνατούς μύες και μεγάλα φτερά, σαύρες ή φίδια που φτύνουν συνήθως φωτιά, με σκληρά λέπια, μακριά ουρά, με κοφτερά νύχια και δόντια. Έτοιμοι να επιτεθούν με την ίδια ευκολία στη στεριά, στη θάλασσα, στον αέρα.

Στους θρύλους και τα παραμύθια, οι δράκοι συχνά εμφανίζονται με την ιδιότητα του φύλακα και προστάτη. Δράκος φύλαγε τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων. Ο Δράκος της

Κολχίδας φύλαγε, ακοίμητος, το Χρυσόμαλλο Δέρας. Στον θρύλο των εννέα δράκων του Κωλοσοφ στο Χονγκ Κονγκ, τρεις είναι οι δράκοι με χαρακτηριστικά φρουρού και προστατή. Ένας προειδοποιεί για τον κίνδυνο, άλλος προστατεύει για την απώλεια και την προδοσία κάθε είδους και άλλος από κάθε φυσικό κακό που μπορεί να συμβεί.

Θεωρώ ότι οι δράκοι του Μαντζαβίνου έχουν συμφιλιωθεί μαζί του και δεν αποτελούν απειλή για τον ζωγράφο. Φτάνει να το πιστέψει και ο ίδιος.

Στην πρόσφατη έκδοση «Ο Δράκος κι Εγώ»², με τα επτά επιζωγραφισμένα χαρακτικά, υπάρχουν και τρία έργα με ανθρωπόμορφους δράκους. Σε ένα από αυτά, μάλιστα, εικονίζεται «Ο καλός δράκος», ο δράκος-άνθρωπος, να ξεκουράζεται ξαπλωμένος σε περιβάλλον ειδυλιακό. Αλλά και παλαιότερα, στο συλλεκτικό Τετράδιο Σχεδίων που τυπώθηκε σε ομοιοτυπική έκδοση το 2005, σε ένα σχέδιο με δράκο, ο ζωγράφος σημειώνει: «Εσύ θα βάλεις μυαλό στους ανθρώπους»³.

Ένα, μικρών διαστάσεων έργο του Μαντζαβίνου, μόλις 15X20 εκ., του 2009, με τίτλο «Γύρω από τον δράκο»⁴, απεικονίζει ένα ζευγάρι να κάνει έρωτα. Κατακόκκινο το φόντο και ένα φίδι-δράκος με μακριά ουρά έχει σχεδόν περικυκλώσει το ζευγάρι, προστατεύοντάς το. Είναι εμφανές ότι η παρουσία του δράκου ούτε τους φοβίζει, ούτε και τους ενοχλεί.

Ο δράκος, φύλακας την ώρα του έρωτα, εμφανίζεται και σε μία δική μου προσπάθεια ποιητικής έκφρασης που γράφτηκε για τον φίλο μου Τάσο στις 20.9.2005. «... Κι εσύ κά-

Ζωγράφος και σκύλος

Λάδι σε καμβά
100 x 70 εκ.
2019
Συλλογή Πινακοθήκης
Γ. Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.058

νεις έρωτα / Οι φτερωτοί σου δράκοι, ηδονοβλεψίες / φύλακες / πίσω στα βράχια / / Αγρίμι ο ζωγράφος / Κατασπαράζει γυναικεία σάρκα / Η γοργόνα μύρισε φρέσκο σπέρμα / και σ' άφησε τ' αυγά της / να γονιμοποιήσεις / Για το καλό της Τέχνης»⁵.

Προστάτες ή όχι, οι δράκοι του Τάσου Μαντζαβίνου είναι παρόντες, βρίσκονται πάντα εκεί, δίπλα του. Οδηγούν τα πινέλα του. Δύσπιστος ο ζωγράφος προτιμά να είναι έτοιμος να τους αντιμετωπίσει αν χρειαστεί.

Στο έργο «Ο ζωγράφος και 22 φτερωτοί δράκοι» της παρούσας έκθεσης, ο ζωγράφος δεν βρίσκεται σε κίνδυνο. Δεν δείχνει ανήσυχος. Όμως κρατά ένα βέλος που θα χρησιμοποιήσει σε περίπτωση που απειληθεί. Πάντα ετοιμοπόλεμος. Και κάτι ακόμη γι' αυτό το έργο: Το μάτι βλέπει μόνο τους 21 δράκους. Έναν τον κρύβει το σώμα του ζωγράφου. Πρέπει να είναι εκεί. Είναι θέμα ρυθμού και ισορροπίας.

Μία σημαντική ενότητα έργων του Μαντζαβίνου, με τον γενικό τίτλο «Το φιδάκι», το γνωστό παιχνίδι, εκπροσωπεί την πλέον αθώα εκδοχή του δράκου. Εξαιρετικό δείγμα αυτής της δουλειάς αποτελεί η ξύλινη κατασκευή της Συλλογής Βογιατζόγλου που βρίσκεται σ' αυτήν την έκθεση. Και αυτό το έργο είναι μια ζωγραφιά, όπως άλλωστε όλες οι κατασκευές του Μαντζαβίνου. Ο ίδιος είχε πει: «Οι κατασκευές είναι ζωγραφίες, που σέβονται το δυσδιάστατο της ζωγραφικής, την άρνηση του ψεύδους της αναπαράστασης, που στέκονται όρθιες και όχι σε τοίχους»⁶.

Ο Τάσος Μαντζαβίνος, πιστεύω, θα συνεχίσει να ζωγραφίζει δράκους. Είναι θέμα αναγκαίας συνύπαρξης. Ερ-

Ηθοποιός

Λάδι σε καμβά
40 x 60 εκ.
1999
Συλλογή Χ. Χριστοφρή

Ο δράκος στα περικόωρα
Ακρυλικά σε καμβά
70 x 50 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

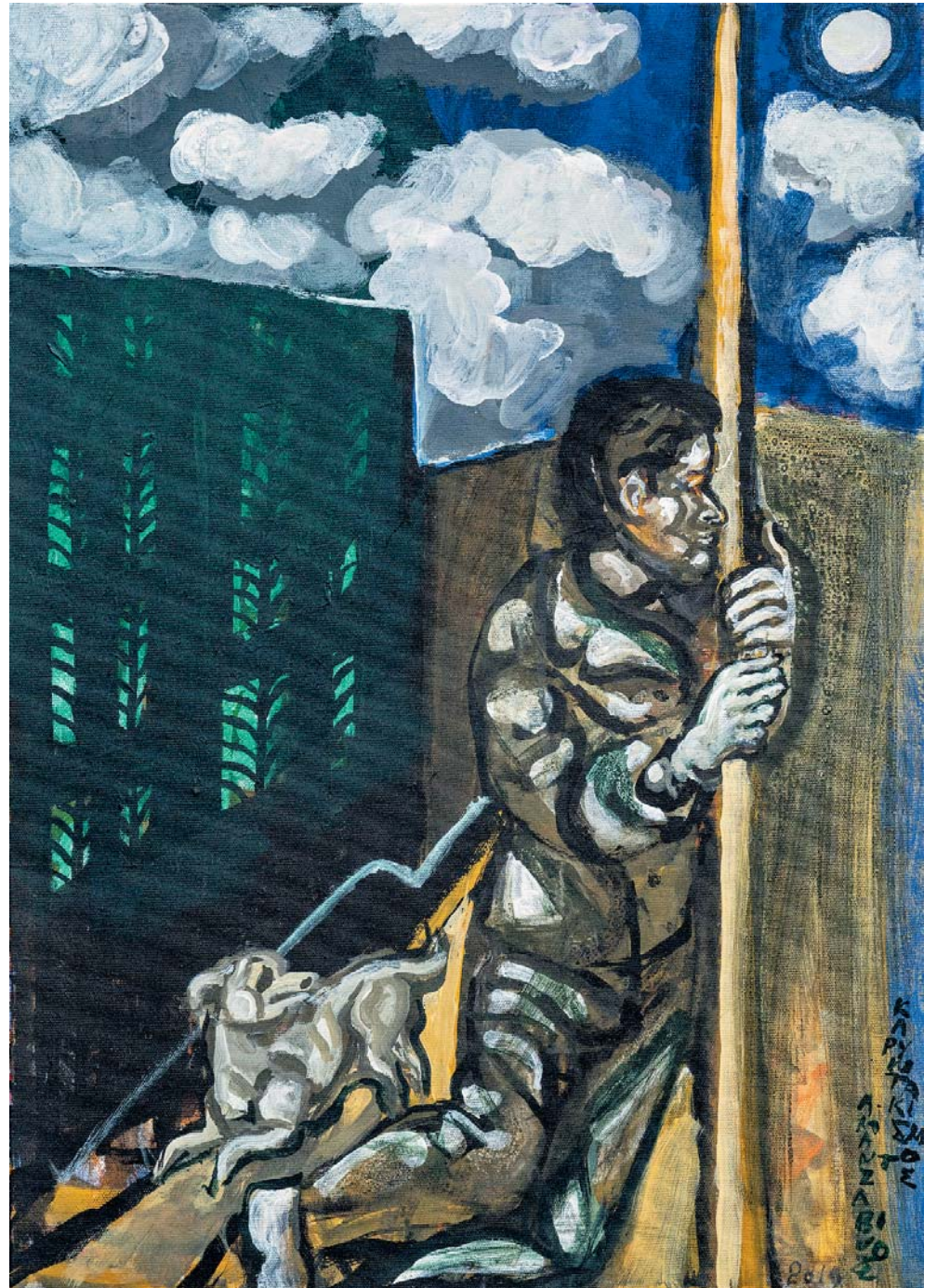
Πετικός εγκέφαλος⁷ ονομάζεται το παλαιότερο τμήμα του ανθρώπινου εγκέφαλου πριν εξελιχθεί στη σημερινή του μορφή. Είναι κατάλοιπο από την ερπετική γενετική μας κληρονομιά. Διαβάζω ότι είναι σχεδόν όμοιος σε όλα τα είδη των ζώων, πουλιών και ερπετών που ζουν σήμερα στη γη. Οι λειτουργίες του απλές, σχετίζονται αποκλειστικά με την επιβίωση: Πείνα, σεξ, φόβος, αντίδραση, ανάγκη να νοιώθεις ασφάλεια, υπεράσπιση του προσωπικού χώρου. Ελέγχει δηλαδή τις αρχαιότερες συμπεριφορές του ανθρώπου.

Ίσως όλοι κρύβουμε ένα ερπετό, έναν δράκο μέσα μας.

Χρίστος Χριστοφής

- 1 Φίλιππος Μπεγλέρης, *Τάσος Μαντζαβίνος – Η δύναμής μου εν ασθενεία τελειούται*, Εκδόσεις Πατάκη, 2012, σ. 80
- 2 Εκδόσεις Μίμνερος, 2018-2019
- 3 Τετράδιο Σχεδίων του Τάσου Μαντζαβίνου, 2005, *Το βράδυ – Ο δράκος*, 2002, (χωρίς σελιδαρίθμηση)
- 4 *Τάσος Μαντζαβίνος – Ποιητής & Έρωσ*, Πανακοθήκη Δήμου Κέρκυρας, 2018, No. 29
- 5 Φίλιππος Μπεγλέρης, *Τάσος Μαντζαβίνος – Η δύναμής μου εν ασθενεία τελειούται*, Εκδόσεις Πατάκη, 2012, σ. 215
- 6 *Το Σκάκι*, Τάσος Μαντζαβίνος, 2010, σ. 3
- 7 Παγκράτιος Παπαδόπουλος, *Τα τρία είδη εγκέφαλου*, Running News, GR, 25.5.2016

Απολογία του Δράκου

«Όλη μου η ζωγραφική είναι μια “αυτοπροσωπογραφία”. Όχι για λόγους ναρκισσιστικούς, αλλά γιατί είναι το μόνο που ξέρω καλά και δεν θα πω ψέματα. Δεν μπορώ να σε ζωγραφίσω αν δεν ταυτίζομαι μαζί σου, ή αν κάποια στοιχεία δικά σου δεν τα βλέπω επάνω μου». Ο Τάσος Μαντζαβίνος, ανάμεσα στους ρόλους που επιλέγει και τα προσωπεία που ενδύεται, γίνεται δράκος, και ως τέτοιος μας αποκαλύπτεται στην Πινακοθήκη Γκίκα του Μουσείου Μπενάκη. Βεβαίως δεν είναι η πρώτη φορά που ο δημιουργός επιλέγει να συστηθεί έτσι. Και στα μεστωμένα δείγματα της τέχνης του που παρουσίασε στην γκαλερί Σκουφά το 2018, μας έδωσε τον «ιερό δράκο», το «χρυσόμαλλο δέρας», τον «δρακοφονιά» - μια σειρά από κατασκευές με αναφορά στο μυθικό πλάσμα, που συνοδεύει με συνέπεια τον καλλιτέχνη στη μακρά πορεία του.

Δράκος από το αρχαίο «δέρκομαι», ένα από τα πολλά που έχει η ελληνική γλώσσα για να αποδώσει την έννοια του «βλέπω». Η λέξη σχετίστηκε με το φίδι που κοιτώντας

Έξω από το Ναό
Λάδι σε καμβά
100 x 70 εκ.
2019
Σύλλογή Πινακοθήκης
Γ. Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.057

σταθερά ακινητοποιεί τα θύματά του. Από εκεί κατέληξε να δηλώνει μυθικό τέρας-φίδι, πανίσχυρο και ακατάβλητο. Έγινε το πολύ κακό, αυτό που δεν θέλεις να δεις στο δρόμο σου. Στους χριστιανικούς αιώνες ο δράκος έγινε ο διάβολος, τον οποίο χτυπά με το δόρυ του ο Αρχάγγελος Μιχαήλ, κι αλλού ο Άγιος Γεώργιος. Αυτό το ολέθριο πλάσμα, το αποτρόπαιο, το φρικτό, έγινε σύμβολο και στη λαϊκή μας παράδοση: ακόμη και στον Καραγκιόζη ο Μέγας Αλέξανδρος σκοτώνει το καταραμένο φίδι. Έτσι πέρασε και στον Μαντζαβίνο.

Ο ζωγράφος, συχνά, αναφέρεται στον δράκο της ελληνικής λαϊκής τέχνης, όπως τον έζησε στα παραμύθια, στον Καραγκιόζη, στις εικονογραφήσεις και στις λαϊκές ζωγραφίες. Η διαφορά είναι ότι ο Μαντζαβίνος το μαζεύει αυτό το πλάσμα, το συμπονά, και εν τέλει βλέπει τον εαυτό του σ' αυτό. Μας λέει πως είναι ένα πλάσμα άκακο, αν και η συμπεριφορά του δεν είναι η ευπρεπής που θέλουμε. Τον δικό του δράκο μάλιστα φροντίζει ο δημιουργός να επισημάνει σε ένα έργο του, με τη λέξη «καλός».

«Από μικρός, θυμάμαι, να ζωγραφίζω ήρωες. Και η ενασχόλησή μου με τον δράκο απορρέει από το ότι αισθάνομαι, λόγω του τρόπου που μεγάλωσα, μια... ταύτιση. Μεγάλωσα χωρίς πατέρα και, όσο κι αν ακούγεται μελό, αυτό μέσα μου το κουβαλώ. Δεν πιστεύω ότι είναι το χειρότερο στη ζωή, αλλά αυτή είναι η δική μου εμπειρία. Η έλλειψη του πατέρα, που τη συνειδητοποιείς ήδη από το σχολείο καθώς τα παιδιά είναι μια άγρια κοινωνία, με έκανε να παλεύω με τους άλλους. Ήταν, ας πούμε, ένα πρώιμο «φακέ-

λωμα» και, εφόσον δεν υπήρχε πατέρας, ήσουν εν δυνάμει αλήτης. Έπρεπε λοιπόν να γίνω δυνατός. Με γοήτευε η εικόνα του δυνατού δράκου, που φέρνει τρόμο. Και στο έλκειμμα της δύναμης που δεν είχα, της προστασίας δηλαδή, ήθελα να γίνω ατρόμητος με το στανιό. Εκ των υστέρων βλέπω πόση γοητεία μου ασκούσε αυτός ο τρόμος που απέπνεε.

Αργότερα πάλι, άκουγα για τον περιβόητο δράκο του Σείχ Σου. Και αναρωτιόμουν γιατί τον έλεγαν δράκο; Εμένα στο μυαλό μου ο δράκος ήταν κάτι το ευγενές. Ήταν προστάτης, ακόμη και ως τιμωρός, αλλά δράκος – βιαστής μου φαινόταν εντελώς ασύνδετο! Είχε μια ιδιότητα πατρική στο κεφάλι μου. Προχωρώντας τη σκέψη μου, έφερνα τον δράκο-βιαστή στο πάρκο, κρυμμένο πάντοτε στη σκιά. Βεβαίως και ο δράκος στα παραμύθια δεν βρίσκεται στην πόλη, μα έξω από αυτή. Άρα, λοιπόν, ο δράκος έγινε στη συνείδησή μου το περιθώριο. Κι επειδή μικρός ένιωθα κάπως μειονεκτικά, αισθανόμουν λίγο περιθωριοποιημένος. Ίσως έχει αλλάξει η κοινωνία σήμερα, αλλά τη δεκαετία του '50 η λέξη «ορφανός» δε δήλωνε απλώς μία κατάσταση, αλλά ήταν και αρνητικά φορτισμένη. Κι αντιλαμβάνομαι πώς ένας άνθρωπος οδηγείται από την κοινωνία στο περιθώριο. Αυτό, λοιπόν, με έκανε προφανώς να ταυτίζομαι με τον Δράκο ως κάτι το δυνατό. Εκεί είναι η ταύτισή μου μαζί του.

Από πολύ νωρίς, μετά τη σχολή, ζωγράφιζα ανθρώπους που γυρίζουν μεθυσμένοι στο σπίτι. Αυτό καθώς το δούλευα, έγινε ζητιάνος. Και κατόπιν, στο πίσω μέρος του έργου όπου προβάλλει η πόλη, βλέπω το έργο και ξαφνικά λέω

του εαυτού μου: μα αυτός είναι ο δράκος! Θέλω να πω ότι ποτέ ένας ζωγράφος δεν πρέπει να δουλεύει απολύτως συνειδητά. Σίγουρα, δεν μπορεί να ζωγραφίζεις «χύμα», αλλά ούτε και εντελώς συνειδητά. Γιατί τότε θα το κάνεις ψεύτικο. Για να βγει το νέο στην τέχνη, πρέπει να προκύψει μεταξύ συνειδητού και ασυνειδήτου».

- Κι αυτός που σκοτώνει τον δράκο; Τον ρωτώ.

«... ποιος είναι άραγε; Εύκολα μπορείς να πεις ότι είναι ο απελευθερωτής της πόλης. Νομίζω όμως ότι συμβολίζει το νέο. Αν υποθέσουμε ότι ο δράκος προστατεύει τα ήθη και συμβολίζει το παλιό, πόσες φορές το παλιό αρχίζει και καταπιέζει και γίνεται, εν τέλει, δυνάστης;»

- Δεν ακούγεται οξύμωρο; Ενώ εκπροσωπεί τις παλιές αξίες, ζει στο περιθώριο;

«Μα τα ίδια τα παραμύθια μας δίνουν την απάντηση: άλλοτε μας τον παρουσιάζουν καλό κι άλλοτε κακό. Δεν είναι δράκος ο Διγενής Ακρίτας; Με δόλο κατακτά τη βασιλοπούλα. Και μέσα στην εικονογράφηση της Εκκλησίας ή στο τέμπλο, πάντα υπάρχουν οι δράκοι που είναι φύλακες. Ακόμη και στην άλλη περίπτωση, όταν ο καλός σκοτώνει τον κακό, δεν παύει να μη σε γοητεύει η πτώση του κακού. Ασυναίσθητα ταυτίζεσαι με τον αδύνατο. Δεν έχει και σασπένς να μιλάς για τον εκ γενετής ήρωα. Πάσα πτώση είναι γοητευτική».

Για να μιλήσεις για τον Δράκο του Μαντζαβίνου πρέπει να πας πίσω, στο ξεκίνημα της ζωγραφικής του. Στον καλλιτέχνη το έργο τέχνης είναι μια αλυσιδωτή παραγωγή συνειρμών. Ζωγραφίζει μνήμες, εικόνες της ζωής που χάραξαν

Ο Όσιος
Λάδι σε καμβά
44,7 x 31,5 εκ.
2014
Συλλογή καλλιτέχνη

την ψυχή του. Δεν τον νοιάζει να δώσει κάτι ειδυλλιακό, αλλά μόνον αυτό που τον χάραξε. Η θεματολογία του είναι σταθερά μια ενότητα πραγμάτων, μια αλυσίδα καλύτερα, που έχει δεμένους σαν κρίκους τις εμμονές του. Ίσως αυτό εξηγεί γιατί από τα πρώτα του έργα φάνηκε μια μεγάλη αγάπη για το έντονο χρώμα και τον εξπρεσιονισμό.

Ο Μαντζαβίνος συνεχίζει να μας δίνει την ψυχή του, να μας την παρουσιάζει σαν παιδί που παρακαλάει για ένα βλέμμα συμπάθειας κι αποδοχής. Δεν καθηλώνεται σε ένα τρόπο έκφρασης, δεν μένει μέσα στο πλαίσιο του καμβά: τα τελευταία χρόνια, οι τρισδιάστατες κατασκευές με τις οποίες ασχολείται, λειτουργούν σαν προέκταση της ζωγραφικής του τραβώντας δάνεια από τη γλυπτική. Η ζωγραφική μόνο δεν του έδινε όλα τα στοιχεία που χρειαζόταν. Χρησιμοποίησε το χρώμα, το σχέδιο, τη σύνθεση, μα συμπλήρωσε με πολλά ετερόκλητα παράξενα αντικείμενα. Τα πήρε από το Μοναστηράκι και τα έδεσε με την τέχνη του. Κατασκευές με τσίγκο, ξύλο και άλλα υλικά, ζαροκούτια ακόμη και τραπέζια, όλο και περισσότερο καταλαμβάνουν χώρο στο εργαστήριο του καλλιτέχνη, όπου ο χειρώνακτας δημιουργός με αφοσίωση φιλοτεχνεί τα «κεντήματα» όπως του αρέσει να αποκαλεί αυτά τα έργα. Είναι φανερό πως δεν είναι απλώς αισθητικό το ενδιαφέρον του ζωγράφου, αλλά και λειτουργικό καθώς παλιά αντικείμενα, όπως τάματα, φιλμ, μια ρόδα τσίγκινη, ακόμη και πλαστικά πουλάκια χρησιμοποιούνται στην παλέτα του. Το πινέλο, το κοπίδι, το στρώσιμο με το χέρι, ξυσίματα, γραμμές πάνω από το χρώμα, όλα τα επιστρατεύει για να πλάσει τη μορφή του,

για να δώσει μάλλον μορφή στη σύλληψή του.

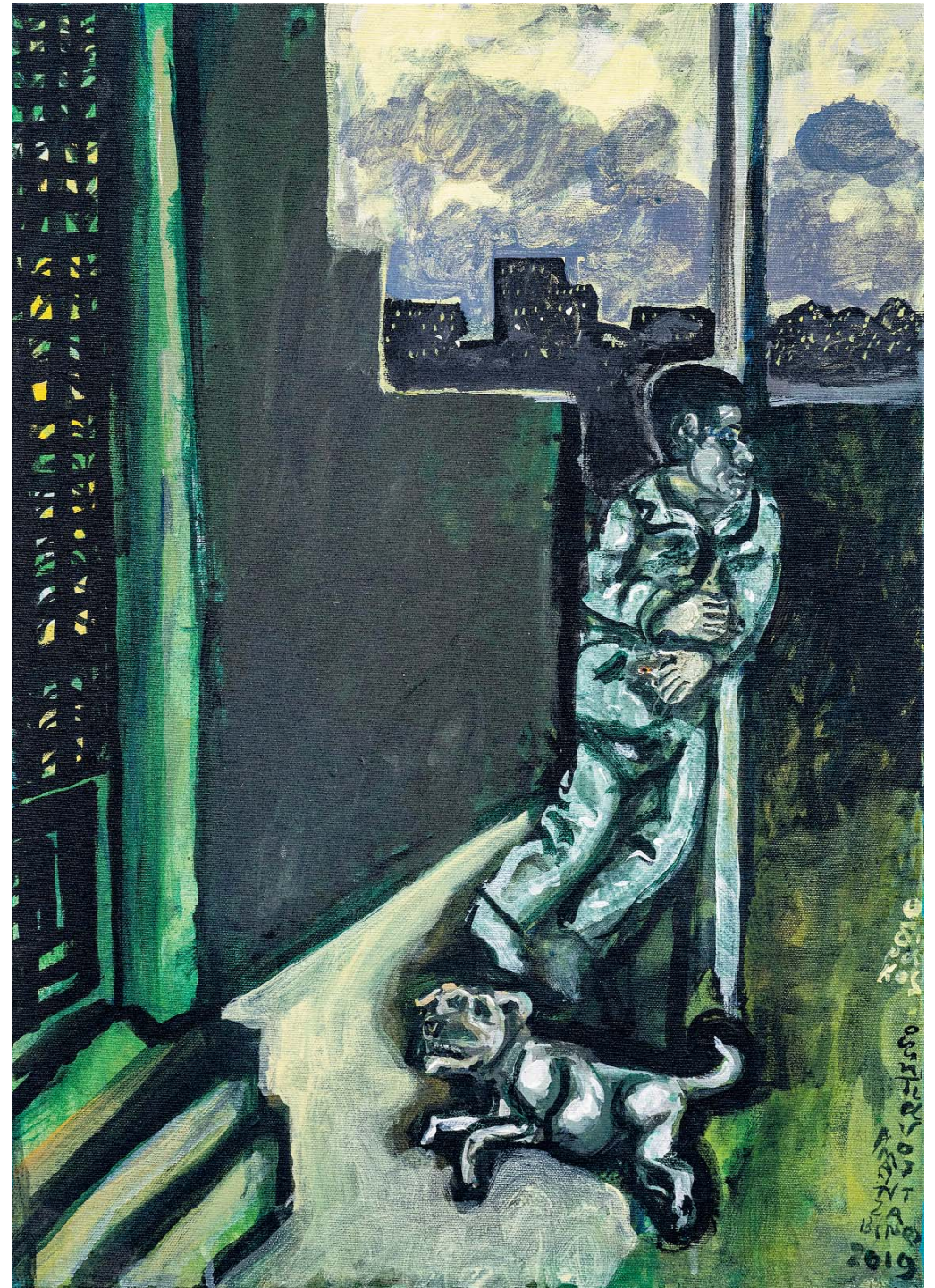
Μανιώδης συλλέκτης παλιών αντικειμένων και βεβαίως παιδικών παιχνιδιών, ο δημιουργός ζει μαζί τους έχοντάς τα στον χώρο που εργάζεται. Τα αντικείμενα αυτά δεν τα έχει καλοφυλαγμένα σε προθήκες είναι μέρος του κόσμου του κι έτσι μεταφέρονται στο έργο του. Κι ενώ το έργο αυτό αντλεί από τα τόσα παιχνίδια που τον περιβάλλουν, ο Μαντζαβίνος δεν σε οδηγεί σ' έναν κόσμο χαρούμενο και αισιόδοξο. Άλλο είναι που τον ενδιαφέρει. Η απλότητα και η αλήθεια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του ζωγραφικού του έργου. Και καθώς του αρέσει να δουλεύει με τα χέρια, «παίζει» με την ιδέα παιχνίδι και με την ίδια την έννοια της αισθητικής, οδηγώντας την στα όρια του κιτς. Γιατί έως εκεί; Διότι κιτς στον Μαντζαβίνο είναι η στυλιζαρισμένη αισθητική, «αυτή που θέλουν να επιβάλλουν ως επίσημη αισθητική» λέει.

Σε μια πρώτη εντύπωση το έργο του ζωγράφου έχει διάθεση εικονογραφική μαριονέτας, καθώς οι μορφές του κρατούν κάτι από το σπασμωδικό - μηχανικό χτίσιμο των

μορφών του Καραγκιόζη. Καθόλου τυχαίο αυτό βεβαίως, όχι μόνο στα παιχνίδια που επιλέγει, αλλά και στο εικονογραφικό του ιδίωμα: «Όπως ζωγράφιζα τη φάτσα μου από μνήμης, έφερνε προς τα εκεί... καραγκιοζοποιόταν» αποκαλύπτει. «Έπειτα, έπεσα στον ίδιο τον Καραγκιόζη, για την ακρίβεια, στο εικαστικό του μέρος. Δεν ξέρω αν ταυτίζομαι μαζί του. Είναι μορφή που εκφράζει την Ανατολή, δεν έχει μπέσα, δεν είναι ήρωας και, για μένα, δεν εκφράζει το λαό ο Καραγκιόζης είναι ένας λούμπεν. Τον χρησιμοποιώ για να "τσιγκλήσω" το θεατή, την αισθητική του "φιλότεχνου" μέσα στα σαλόνια, τα φορτωμένα από δήθεν παλιά έργα. Όλους αυτούς τους νεόπλουτους, που δήθεν κρατάνε από καλά "τζάκια" κι έρχονται από τα βουνά».

Ο Μαντζαβίνος ασφαλώς δεν είναι ένας ζωγράφος που θα πάρεις έργο του «για να διακοσμήσεις το χώρο». Αυτά που ζωγραφίζει δεν είναι γι' αυτόν μόνο υπόθεση ματιού, μα, πάνω από κάθε τι, υπόθεση ψυχής. Το έργο του βγαίνει από μία βάσανο, από έναν κόσμο που έχει μέσα του και πασχίζει να εκφράσει. Τα πράγματα που περνούν από την έμπνευσή του παίρνουν μορφή με ευτελή υλικά, αντικείμενα φορτωμένα με μνήμες, «γινωμένα» σ' άλλες εποχές. Κι ο ζωγράφος απαντά στο πρόβλημα που μπαίνει μπροστά στους καλλιτέχνες, αν πρέπει να σπάσουν τη φόρμα τους για να χωρέσει όλο τους το αίσθημα ή αν πρέπει να αναπαραστήσουν τα πράγματα όπως είναι. Ο Μαντζαβίνος κάνει και τα δύο. Ενώ η τέχνη του δεν έχει τίποτα το αφηρημένο, για να εκφράσει τον συναισθηματικό του κόσμο, καταφεύγει στην περιοχή του ασύνειδου. Εικονογραφεί το

Ο δράκος στα περικόρα β'
Ακρυλικά σε καμβά
100 x 70 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

συναίσθημά του με φιγούρες που παραπέμπουν σε κάτι οικείο, αλλά μένουν δικές του. Όλα του τα έργα έχουν έντονη την παρουσία του ανθρώπου. Μέσα σε κάθε του έργο μιλά ένας άνθρωπος που πάσχει για ό,τι γίνεται γύρω του. Είναι ανθρώπινος όχι μόνο γιατί στα έργα του παριστάνονται μορφές, μα γιατί εκφράζεται ως ένας άνθρωπος που δονείται βαθιά, μολονότι πάει να χωρέσει την όποια δόνησή του σε προκαθορισμένα σχήματα.

Τα περισσότερα από τα κομμάτια που εκθέτει ο Μαντζαβίνος στου Γκίκα είναι ζωγραφισμένα με σκηνογραφική αντίληψη. Κινείσαι γύρω από αυτά, τα περιεργάζεσαι, μπορείς να τα «γυροφέρνεις», να τα βλέπεις απ' άλλες γωνίες και να τ' ανακαλύπτεις ξανά. Ήρωες που ξεπηδούν από το θέατρο σκιών και προσπαθούν να κερδίσουν τον δικό τους χώρο, έξω από τη σκηνή. Μαντζαβινοποιημένοι δράκοι - μια συμπαγής μάζα, μια πάλη του έξω με το μέσα, του «εγώ» με τους άλλους. Τα εκθέματα τούτα δεν είναι καθόλου κατώτερα, σαν επιτεύγματα, από τα άλλα, τα ζωγραφικά του έργα με τα οποία καθιερώθηκε. Τα έργα αυτά έχουν ένα δικό τους ρεαλισμό και το υλικό τους είναι απλό και προσιτό στον καθένα.

Ο Μαντζαβίνος είναι μία από τις κατακτήσεις της νεοελληνικής τέχνης. Είναι μια δύναμη που απεχθάνεται τους εκλεπτυσμούς, τις επιφανειακές ευαισθησίες και τα διακοσμητικά στοιχεία. Δεν επανέλαβε καμιά ξένη φωνή. Μέσα σε μια όλο πάθος διάθεση για αναζήτηση μιας δικής του εκφραστικότητας που τον οδήγησε σ' ένα κλίμα, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εξπρεσιονιστικό μα τόσο προσω-

πικό και τόσο πηγαίο. Η σύνθεσή του, το χρώμα του, η φιγούρα του είναι αίσθηση ζωής, είναι η οπτική διατύπωση του κόσμου του, η ζωγραφική εκδήλωση ενός λαϊκού θρύλου που ζει στην καρδιά και τη φαντασία του λαού, του θρύλου που φτερώνει την πίστη για το αύριο, όπως ο στρατιώτης άγιος. Μόνο που στο έργο του ζωγράφου ο Δράκος είναι που δικαιώνεται.

Ο Τάσος Μαντζαβίνος επιχειρεί να μπολιάσει το αίσθημά μας επάνω στον κορμό της παράδοσης. Συνομιλεί με τον Καρυωτάκη και βέβαια με τον Κόντογλου, με τον οποίο νιώθει συγγενικός. Ειδικά η τελευταία του δουλειά, περισσότερο από κάθε άλλη, δείχνει άρρηκτα δεμένη με την παράδοση. Κι ενώ υπάρχει ένας συνειδητός πρωτογονισμός στην έκφραση και αρκετά λαϊκά - μορφικά στοιχεία, το όλο έργο του είναι απολύτως σύγχρονο. Παρ'όλα αυτά ο δημιουργός απηχεί επάξια μία τέχνη με εθνική μορφή. Στου Γκίκα ο θεατής δεν αντικρίζει έργα ακαδημαϊκά, ψυχρά, χωρίς συγκίνηση.

Είναι σημαντικό να λεχθεί ότι την έκθεση αυτή στο μουσείο Μπενάκη την οραματίστηκε ο Άγγελος Δεληβορριάς και είναι, ίσως, το τελευταίο εκθεσιακό γεγονός που έγινε με τα «φτερά του». Ο Δεληβορριάς που κράτησε ως το

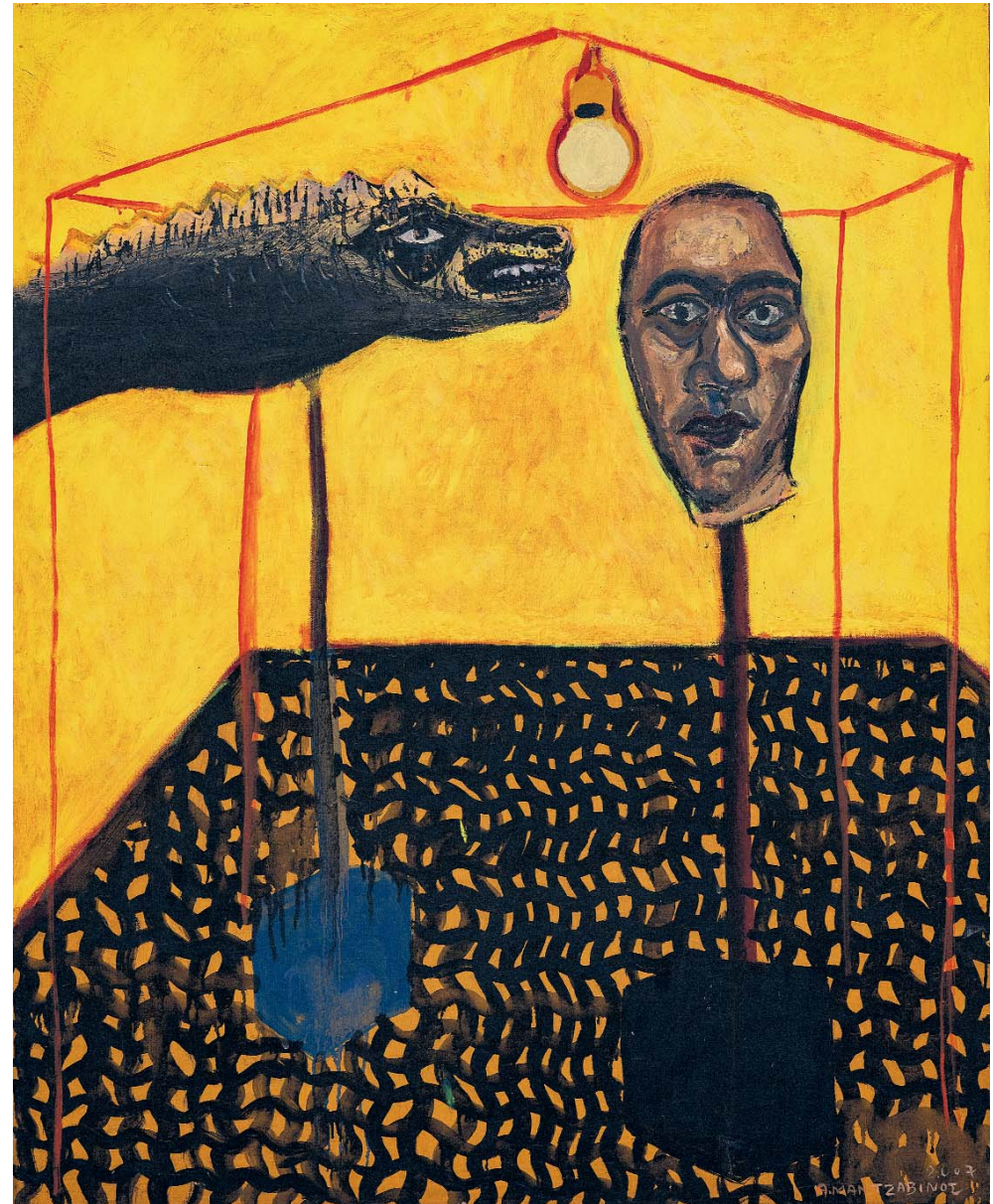
τέλος τον ενθουσιασμό του ερευνητή, ξόδεψε τα τελευταία χρόνια συγκεντρώνοντας μοναδικά δείγματα από οτιδήποτε αφορούσε τη γενιά του '30, της οποίας γνήσιο παιδί είναι ο Μαντζαβίνος. Τόλμησε και τοποθέτησε τον Σπαθάρη μαζί με τον Παρθένη, τον Πικιώνη, μαζί μ' όλους τους προπάτορες της νεοελληνικής τέχνης.

Ο Μαντζαβίνος μένει αρκετά μακριά από το πλαστικό επίτευγμα του Σπαθάρη, μα ο πυρήνας του είναι η λαϊκή ψυχή. Και δεν έχασε ποτέ τον προσανατολισμό του. Είναι κι αυτός ένας σκληρός δουλευτής, ένας αληθινός χειρώνακτας που δεν έπαψε ούτε κάτω απ' τις δυσκολότερες περιόδους της ζωής του να δημιουργεί. Και αυτές οι τελευταίες του δημιουργίες, ας επιτραπεί εδώ να πω, στέκονται ισότιμα με τα εκθέματα της Πινακοθήκης Γκίκα. Κι έτσι πρέπει να ιδωθούν, σαν μία συνέχεια με τα αντικείμενα της μόνιμης συλλογής.

Ο Μαντζαβίνος δεν περιγράφει, ζητά να πάει πιο πέρα, να γίνει εκφραστής, μέσα σ' έναν καινούργιο, δικό του πλαστικό χώρο, των τυραννικών και δοξαστικών του βιωμάτων. Μια αλήθεια τόσο στέρεα, που δε φοβάται να εξαπλωθεί ούτε προς τη μεριά του ονείρου, ούτε προς κάτι το άπιαστο, το μυστηριακό κι όμως τόσο οικείο, τόσο καθημερινό. Μεταμορφώνει έτσι τον κόσμο στις δικές του πνευματικές διαστάσεις, κι αυτό αποτελεί μοναδικό κεφάλαιο στην τέχνη των ημερών. Μορφικά ανανεώνεται συνεχώς, τα πλαστικά του όμως επιτεύγματα είναι πάντα γνήσια και πάντα υποταγμένα στις εκφραστικές του ανάγκες. Τα βλέπεις έτσι να δένονται και ν' αποχτούν μια τελεολογική σχέση, τόσο με

Το δωμάτιό μου

Λάδι σε καμβά
100 x 80 εκ.
2007
Συλλογή καλλιτέχνη

τις προηγούμενες μορφές του, όσο και κύρια με το εσωτερικό νόημα του κάθε έργου του, που προβάλλουν.

Οι «Δράκοι» του Μαντζαβίνου έχουν τη δική τους βιολογία, το δικό τους γενετικό αποτύπωμα που μπορεί να το νιώσει και να το αναγνωρίσει εύκολα κι ο θεατής. Οι μαντζαβινικές μορφές του, είναι ανθρώπινες όχι μόνο θεματογραφικά, μα «φιλοσοφικά». Η τέχνη του μας ξαναδίνει τη δυνατότητα να δούμε το αληθινό μας πρόσωπο, έστω και μέσω των συμβόλων μιας άλλης εποχής. Σε μια μεταβατική εποχή όπως η δική μας, ο Μαντζαβίνος μάς δείχνει πως η αληθινή τέχνη είναι πέρα από τα όμορφα σχήματα και τα αρμονικά χρώματα. Πως σκοπό της έχει πάντα να ανασυνθέσει μια οντότητα: τον άνθρωπο.

Γιώργος Μυλωνάς

Ο Ισοροπιστής
Λεπτομέρεια κατασκευής

Δεν καθηλώνεται σε ένα τρόπο έκφρασης, δεν μένει μέσα στο πλαίσιο του καμβά: τα τελευταία χρόνια, οι τρισδιάστατες κατασκευές με τις οποίες ασχολείται, λειτουργούν σαν προέκταση της ζωγραφικής του τραβώντας δάνεια από τη γλυπτική. Η ζωγραφική μόνο δεν του έδινε όλα τα στοιχεία που χρειαζόταν. Χρησιμοποίησε το χρώμα, το σχέδιο, τη σύνθεση, μα συμπλήρωσε με πολλά ετερόκλητα παράξενα αντικείμενα. Τα πήρε από το Μο-

Εργόχειρα

Πανόραμα (2 όψεις)

Κατασκευή
35 x 30 x 30 εκ.
2018
Συλλογή Πίνακθής
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.060

Εγώ και ο δράκος
Κατασκευή
41 x 33 x 9,5 εκ.
2019
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.063

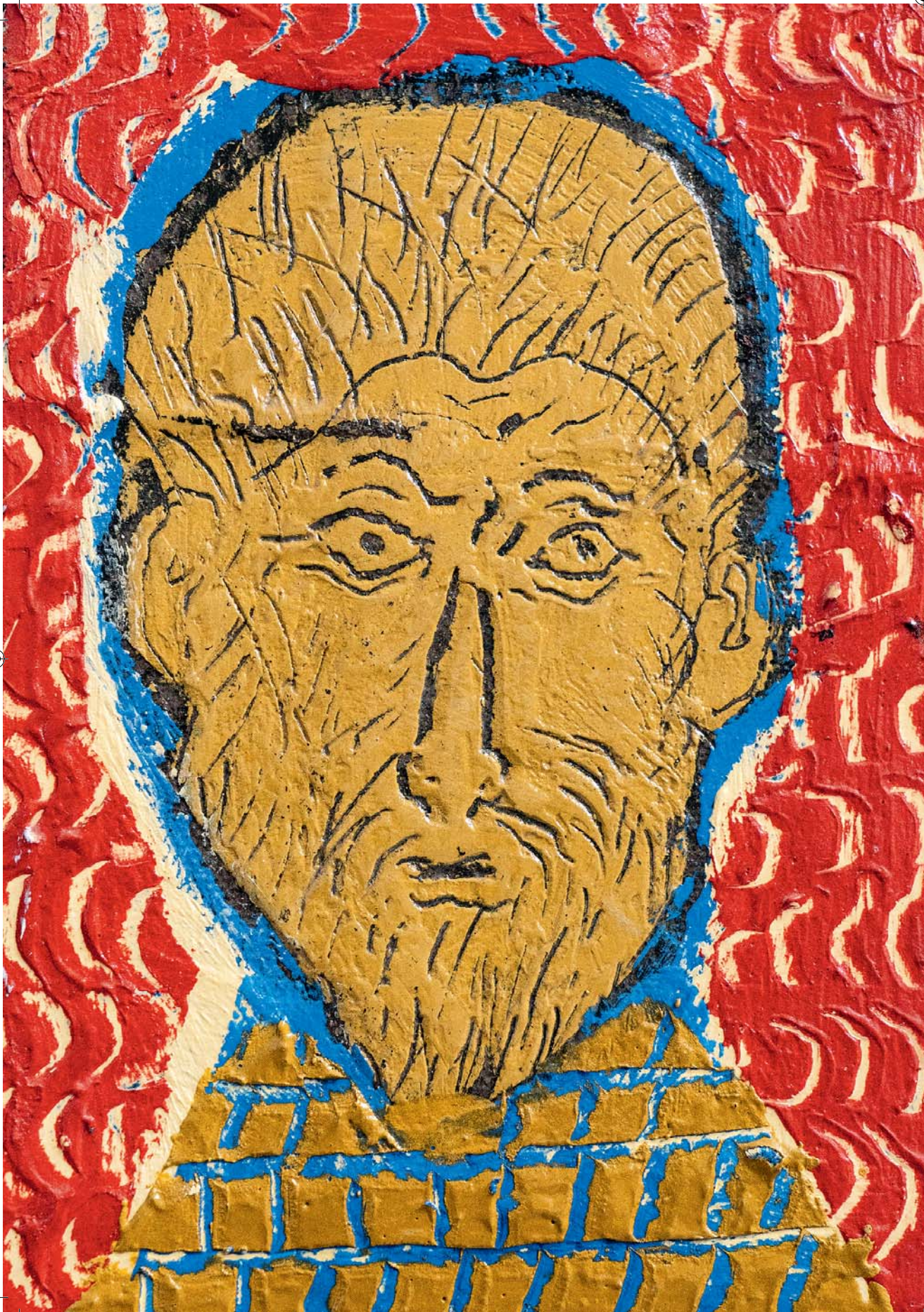
Ο δράκος ο ισορροπιστής (2 όψεις)

Κατασκευή ακρυλικά σε ξύλο
68 x 75,5 x 15 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

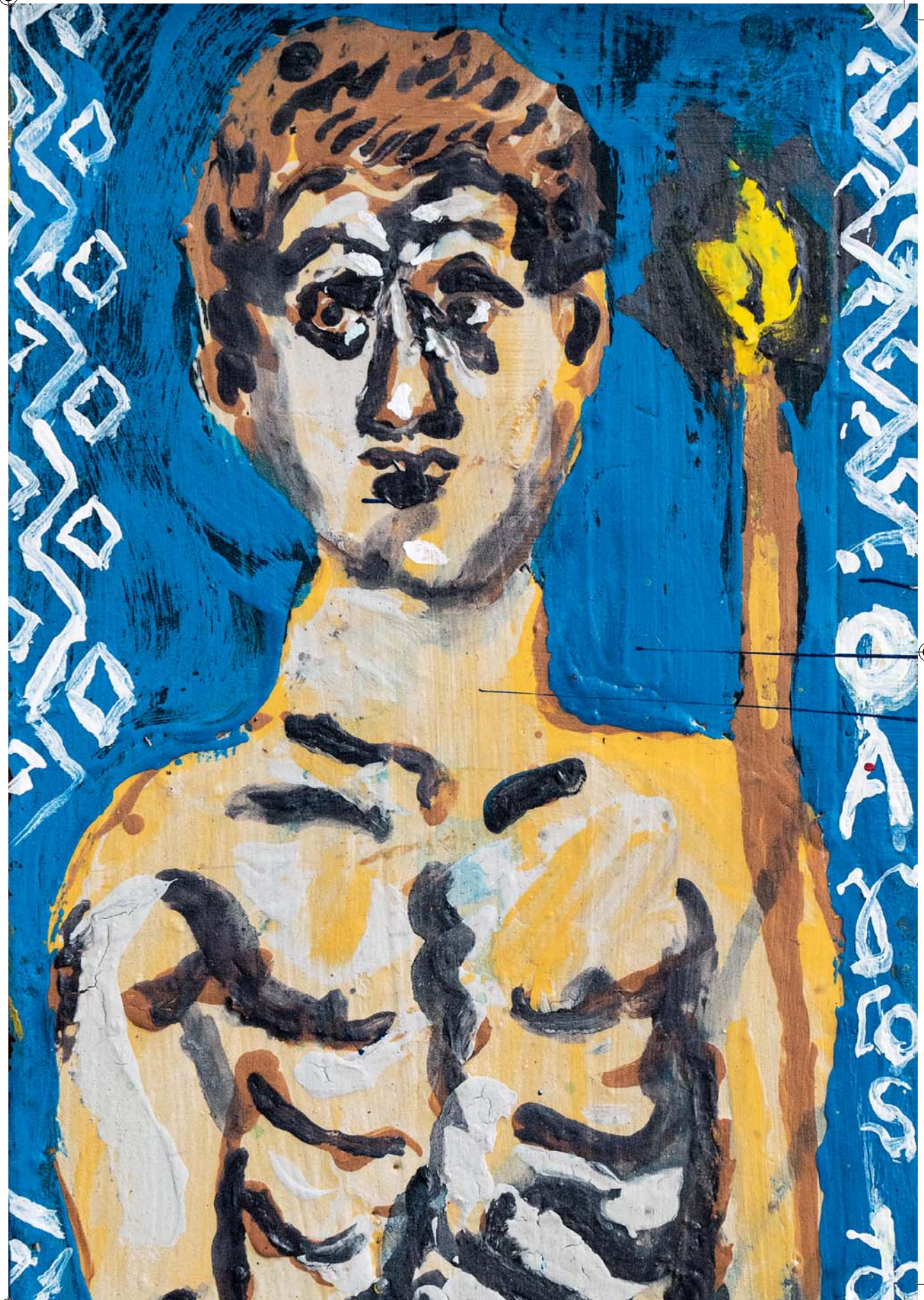
Ο Ισοροπιστής
Κατασκευή ακρυλικά σε ξύλο
62 x 16 x 15 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

Ο Άγιος και η Φτερωτή (2 όψεις)
Κηροπήγιο
90 x 25 x 20,4 εκ.
2017
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.067

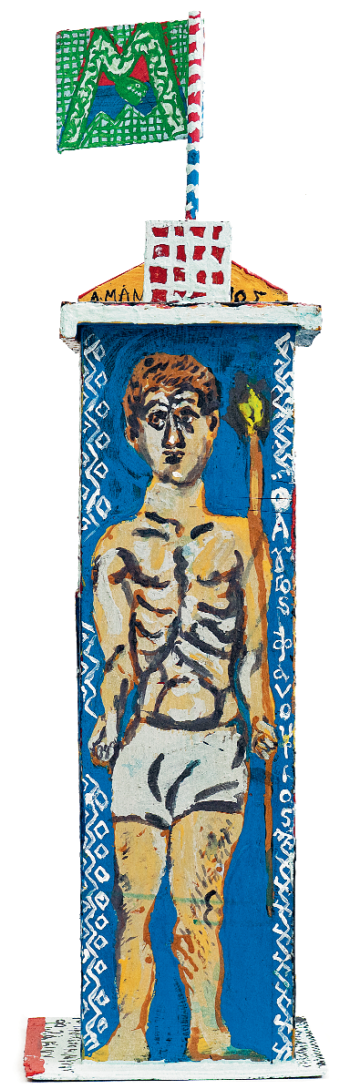
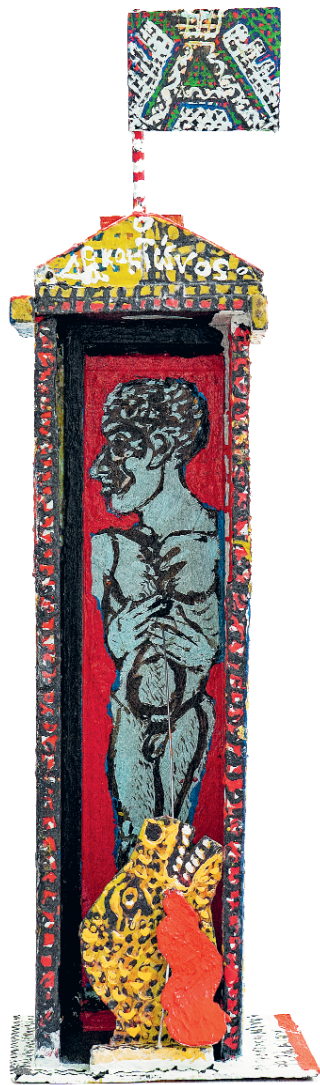

Ο Άγιος Φανούριος
Λεπτομέρεια κατασκευής

Γυμνός Δρακοκτόνος – Φύλακας – Λούνα παρκ – Άγιος Φανούριος (4 όψεις)

Κατασκευή
90 x 25 x 20,4 εκ.
2019
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.067

Το κουτί του καλλιτέχνη
Ξύλο και ακρυλικά
63 x 27 εκ.
2018
Συλλογή Καλλιτέχνη

Ο δράκος και η πεταλούδα (2 όψεις)

Κατασκευή
66 x 34 x 9 εκ.
2019
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.062

Ο άνθρωπος με τα πουλιά
Κατασκευή
55 x 31 x 22 εκ.
2018
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.070

Φλογίτσες
Κηροπήγιο
80 x 28 x 13 εκ.
2018
Συλλογή Πίνακθής
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.068

Ο δράκος
Κατασκευή
84 x 27 x 6 εκ.
2018
Συλλογή Πίνακθής
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.069

Κεραμικό πιάτο & λεπτομέρεια

Ακρυλικά σε κεραμικό
διάμετρος 25 εκ.
2015
Συλλογή καλλιτέχνη

Άνδρας με το φουλάρι (2 όψεις)
Κατασκευή
55 x 15 x 17,5 εκ.
2019
Σύλλογή Πανακθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.061

Το καράβι του ζωγράφου (2 όψεις)

Κατασκευή

61 x 67,5 x 15 εκ.

2019

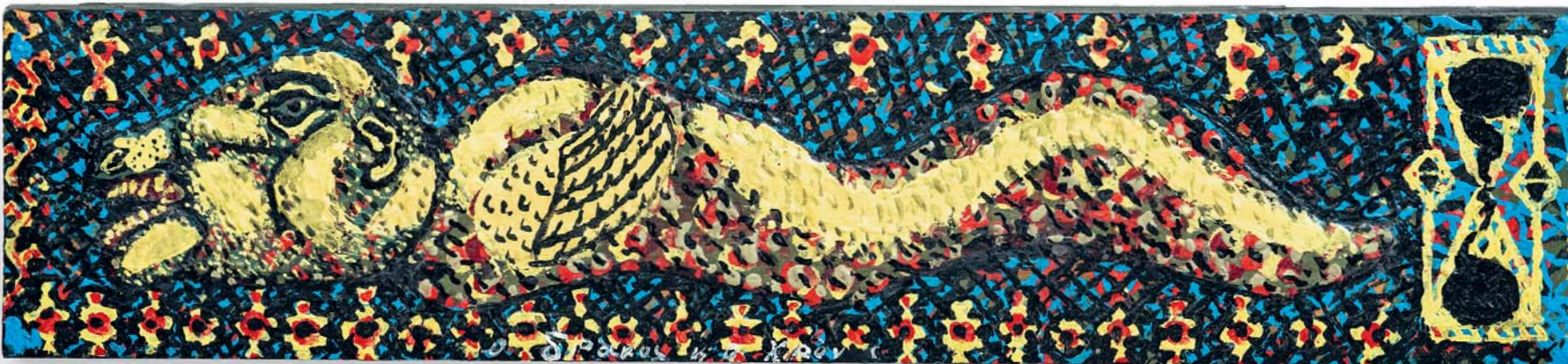
Συλλογή Πινακοθήκης

Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 2.703

Ο δράκος και η σελήνη
Λάδι σε ξύλο
21,3 x 80 εκ.
2018
Συλλογή καλλιτέχνη

Ο δράκος και ο χρόνος
Λάδι σε ξύλο
20,5 x 89 εκ.
2018
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.056

Καραγκιοζοθέατρο
Κατασκευή
150 x 150 εκ.
2019
Συλλογή καλλιτέχνη

Ο δρακογένης
Λάδι σε ξύλο
152 x 28 εκ.
2018
Συλλογή καλλιτέχνη

Δράκος
Κηροπήγιο
43 x 49 x 20 εκ.
2017
Συλλογή καλλιτέχνη

Δράκος
Κηροπήγιο
49 x 43 x 17 εκ.
2017
Συλλογή καλλιτέχνη

Κηροπήγιο
Κατασκευή
36 x 98 εκ.
2017
Ιδιωτική συλλογή

Πλούτων (2 όψεις)

Κατασκευή
58 x 30 x 32 εκ.
2018
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.065

Το λούνα παρκ
Κατασκευή
63 x 24 x 9,5 εκ.
2017
Συλλογή καλλιτέχνη

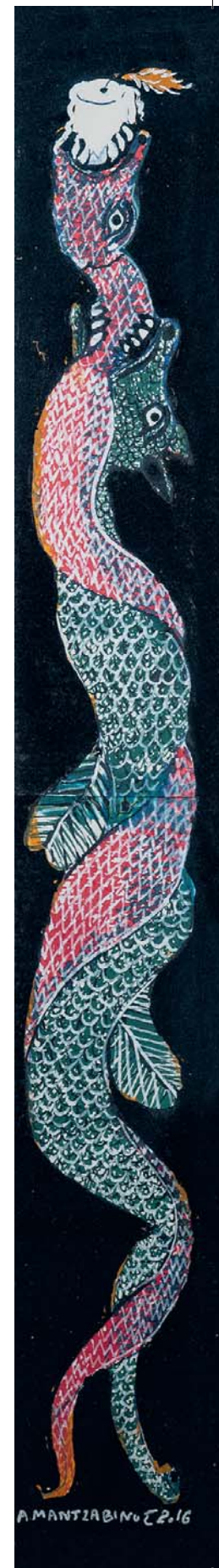

Η αυγή
Κατασκευή
103 × 39,4 × 12,5 εκ.
2018-19
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.055

Ο δράκος και εγώ
Κατασκευή, λάδι σε ξύλο
48,8 x 19 εκ.
2019
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.102

Το φίδι αν δεν φάει φίδι δεν γίνεται δράκος
Ακρυλικά σε χαρτόνι
80 x 10 εκ.
2010
Συλλογή καλλιτέχνη

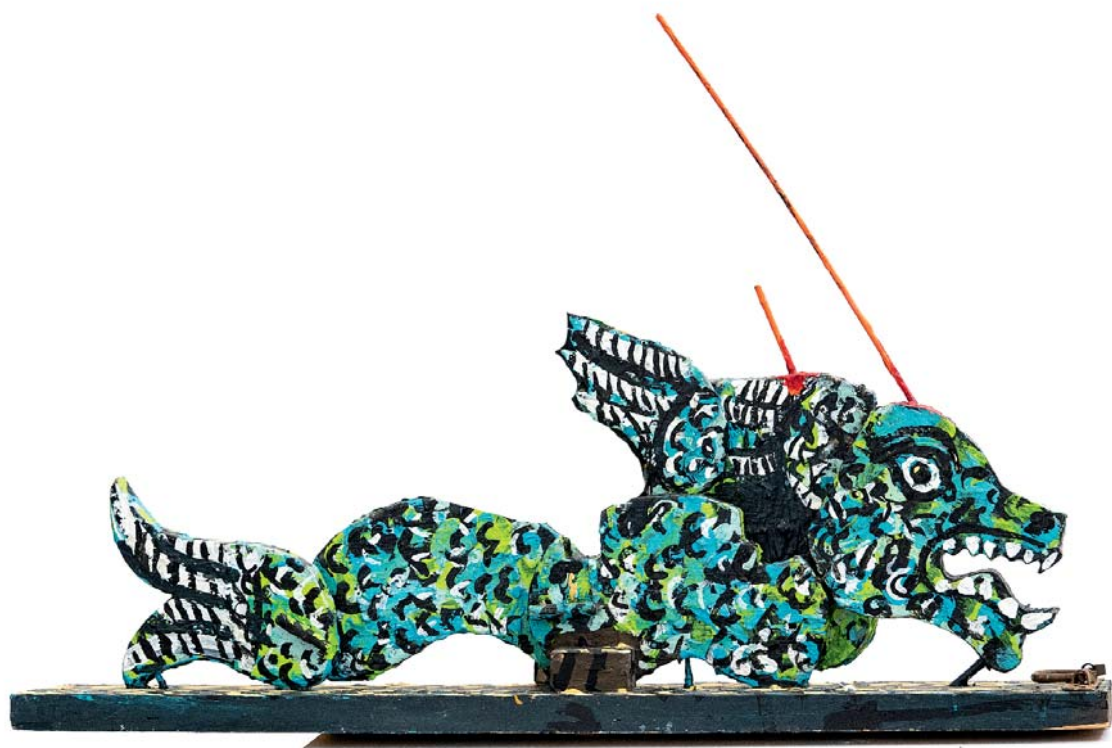

Ο Ισοροπιστής (2 όψεις)
Κατασκευή
54,5 x 35 x 30 εκ.
2018
Συλλογή Πινακοθήκης
Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 3.063

Το φιδάκι
 Κατασκευή, λάδι σε ξύλο
 84 x 84 x 76,5 εκ.
 2017
 Συλλογή Πανακοθήκης
 Βογιατζόγλου, αρ. κτήσης 2.207

Μιλάει ο δράκος στον Άγιο Γεώργιο

Όλες οι αγιογραφίες δείχνουν ότι θα με σκοτώσεις. Είναι απόγευμα, τα λέπια μου λάμπουν. Τρώω μόνο χορτάρι του φεγγαριού. Αίμα δεν είδα ποτέ. Ζεσταίνω τα αυγά της πολιτείας, βλέπουν οι κάτοικοι μερικούς εφιάλτες. Αυτά είναι όλα που κάνω – τα άλλα είναι ψέματα –. Όσο για την κοπέλα και τα νερά που έχω φυλακισμένα, δες και μόνος σου: εδώ είναι κήπος με κοντές μηλιές και φράουλες που δε δοκίμασα. Τώρα μόνι και αντικριστά. Είναι Παρασκευή, οι πορσελάνες των προσώπων μας νυχτώνουν απότομα. Βλέπω τη σκέψη σου αγκάθι στον ουρανό. Βλέπω ακόμα τη μαύρη μπέρτα σου να ανοίγει και να με σκεπάζει, όπως σηκώνεις το χέρι με το κοντάρι. Αν ήτανε διαφορετικά τα πράγματα, μπορεί να ήμουνα σκύλος στην αυλή σου. Στις ζωγραφιές έχω φτερά με πράσινες μεμβράνες. Δεν πέταξα ποτέ. Σέρνομαι με πρησμένη την κοιλιά στο χώμα μετατοπίζοντας τη θάλασσα προς το βουνό. Εκείνη τη στιγμή έσπασε στο τζάμι της φωνής σου μπήγοντας το κοντάρι στα πλεμόνια μου, φτάνοντας μέχρι την καρδιά. Πηχτό αίμα τινάχτηκε, έβαψε τα ασημένια παπούτσια των αγγέλων που στέκονταν πίσω από σένα σε δυο σειρές και γέλαγαν. Έβγαλα το τελευταίο σφύριγμα – σύρμα νίκελ του τρόμου –. Ωρίμασαν τα μήλα του κήπου και έπεσαν στα πόδια σου. Σήκωσες τα μάτια στον ουρανό και έγινες άγιος. Τα νύχια μου γαντζωμένα στο χώμα αναδίδουν μουσική και μύρο. Έκλεισα τα μάτια και είδα.

Γιάννης Κοντός, από τη συλλογή *Ανωνύμου μοναχού*, εκδ. Κέδρος, 1985

1

2

3

6

4

5

Φωτο 1-5 ο Τάσος Μαντζαβίνος στο εργαστήριο φτιάχνοντας τον δράκο. Φωτο 6 στη Σκουφά.

Ευχαριστώ τους φίλους
Θανάση Μαντζούκη, Σωκράτη Λαζαρίδη
Γιάννη Καλλιγά, Νίκο Παΐσιο,
Μαρία Χάκκα και Πάσκουα Βοργιά.
Η βοήθειά τους ήταν ιδιαίτερα σημαντική.

ΤΥΠΩΘΗΚΑΝ 500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ VOLUME BULK 150 gr.
ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ
ΤΑΣΟΣ ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ: ΕΓΩ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ
ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ ΤΟΥ 2019
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ / ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

